GENEL HÜKÜMLER

SUNUM İÇERİĞİ

- TANIMLAR
- TEMEL KAVRAMLAR
- YÜKÜMLÜLÜKLER, YETKİLER

1. BÖLÜM: TANIMLAR

GÜMRÜK MEVZUATI

- Gümrüklerde 140’a yakın mevzuat uygulanmaktadır. Bunları şu başlıklar altında toplamak mümkündür.
  - Gümrük Mevzuatı
    - Gümrük Kanunu
    - Gümrük Yönetmeliği
    - Diğer (Tarife, Kıymet, ATR, TIR vb.)
  - Dış Ticaret Mevzuatı
  - Kaçakçılıkla Mücadele Mevzuatı
  - Mali mevzuat (KDV, ÖTEV, KKDF, 6183)
  - Diğer mevzuat (Kambiyo, Sağlık, Çevre, Tarım vb.)

Türkiye Gümrük Bölgesi Veya Gümrük Bölgesi:

Türkiye Cumhuriyeti topraklarını, karasularını, iç sularını ve hava sahasını kapsayan Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesi.

Gümrük Statüsü:

Eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesinde serbest dolaşıma girmiş olup olmadığı yönünden durumu.

Eşya:

Her türlü madde, ürün ve değer.

Serbest Dolaşımda Bulunan Eşya:

Tümüyle Türkiye Gümrük Bölgesi (TGB)'nde elde edilen ve bünyesinde TGB dışındaki ülke veya topraklardan ithal edilen girdileri bulundurmayan veya şartlı muafiyet düzenlemelerine tabi tutulan eşyadan elde edilen ve tabi olduğu rejim hükümleri uyarınca özel ekonomik değer taşımadığı tespit edilen veya TGB dışındaki ülke veya topraklardan serbest dolaşıma giriş rejimine tabi tutularak ithal edilen veya Türkiye Gümrük Bölgesinde yukarıda belirtilen eşyadan ayrı ayrı veya birlikte elde edilen veya üretilen eşya.

Serbest Dolaşımda Bulunmayan Eşya:
Serbest dolaşımda bulunan eşya dışında kalan eşya ile transit hükümleri saklı kalmak üzere Türkiye Gümrük Bölgesini fiilen terk eden eşya.

Ticaret Politikası Önlemleri:
Gözetim veya korunma önlemleri, miktar kısıtlamaları ve ithalat veya ihracat yasaklamaları gibi eşyanın ithal ve ihracı ile ilgili hükümlerle belirlenmiş tarife dışı önlemler.

Karar:
Bağlayıcı Tarife Bilgisi ve Bağlayıcı Menşe Bilgisi de dahil olmak üzere, gümrük idaresinin, gümrük mevzuatı ile ilgili olarak belirli bir konuda bir veya daha fazla kişi üzerinde hukuki sonuç doğuracak idari tasarruf.

Yükümlü:
Gümrük yükümlülüğünü yerine getirmekle sorumlu bütün kişiler.

Gümrük Yükümlülüğü:
Bir kişinin yürürlükteki mevzuat uyarınca ithalat ya da ihracat vergisi ödeme yükümlülüğü.

Gümrük Vergileri:
Yürürlükteki hükümler uyarınca eşyaya uygulanan ithalat vergilerinin ya da ihracat vergilerinin tümü.

İthalat Vergileri:

1) Eşyanın ithalinde ödenecek gümrük vergisi ile diğer eş etkili vergiler ve mali yükler.
2) Tarım politikası veya tarım ürünlerinin işlenmesi sonucu elde edilen bazı ürünlere uygulanan özel düzenlemeler çerçevesinde ithalatta alınacak vergileri ve diğer mali yükler.

İhracat Vergileri:

1) Eşyanın ihracatında ödenecek gümrük vergisi ile diğer eş etkili vergiler ve mali yükler.
2) Tarım politikası veya tarım ürünlerinin işlenmesi sonucu elde edilen bazı ürünlere uygulanan özel düzenlemeler çerçevesinde ihracatta alınacak vergileri ve diğer mali yükler.

Gümrükçe Onaylanmış Bir İşlem Veya Kullanım:

Eşyanın;

- Bir gümrük rejimine tabi tutulmasını,
- Bir serbest bölgeye girmesini,
- Yeniden ihracını,
- İmhasını,
- Gümrüğe terk edilmesini,

İfade eder.

Eşyanın Gümrüğe Sunulması:

Gümrük idaresine ya da gümrükçe tayin edilen veya uygun görülen herhangi bir yere getirilmesi üzerine, belirlenen usul ve esaslara uygun olarak gümrük idarelerine yapılan bildirim.

Gümrük Rejimi:
1) Serbest dolaşıma giriş rejimi,
2) Transit rejimini,
3) Gümrük antrepo rejimi,
4) Dahilde işleme rejimi,
5) Gümrük kontrolü altında işleme rejimi,
6) Geçici ithalat rejimi,
7) Hariçte işleme rejimi,
8) İhracat rejimi

Gümrük Beyanı:
Belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde eşyanın bir gümrük rejimine tabi tutulması talebinde bulunulması.

Eşyanın Teslimi:
Eşyanın tabi tutulduğu gümrük rejimiyle öngörülen amaçlar doğrultusunda gümrük idarelerince ilgilisine teslimi.

Gümrük İşlemlerinin Bitirilmesi Deyimi:
Eşyaya ait vergilerin ödenmesini veya kaldırılmasını veya teminata bağlanmasını veya beyannamenin iptal edilmesini veya eşyanın gümrüğe terk edilmesini veya imhasını veya müsadere edilmesi.

Gümrüklü Saha:
Gümrük idaresinin denetim, kontrol, yetki ve sorumluluğunda bulunan; kara, demiryolu, hava gümrük kapıları, iç gümrükler ile diğer yer ve sahalarda fiziki olarak etrafından ayrılmış veya böyle addedilen yerleri; deniz gümrük kapılarında ise bu yerlerle birlikte ilgili liman yönetmelikleri ile belirlenen liman sahası ve demirleme sahalarını kapsayan deniz ve kıyı alanları

Elleçleme:
Gümrük gözetimi altındaki eşyanın asli niteliklerini değiştirmeden istiflenmesi, yerinin değiştirilmesi, büyük kaplardan küçük kaplara aktarılması, kapların yenilenmesi veya tamiri, havalandırılması, kalburlanması, karıştırılması ve benzeri işlemler.

Gümrük İdaresi:
Gümrük mevzuatında belirtilen işlemlerin kısmen veya tamamen yerine getirildiği merkez veya taşra teşkilatındaki hiyerarşik yönetim birimlerinin tamamıdır.

Giriş Gümrük İdaresi:
Eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesine getirildiği ve risk analizine dayalı giriş kontrolüne tabi tutularak geciktirilmeksizin sevk işlemlerinin yapıldığı gümrük idaresi

İthalat Gümrük İdaresi:
Türkiye Gümrük Bölgesine getirilen eşyanın risk analizine dayalı kontrolleri de dâhil olmak üzere gümrükçe onaylanmış bir işlem ve kullanıma tabi tutulmasına ilişkin işlemlerinin yerine getirildiği gümrük idaresi

İhracat Gümrük İdaresi:
Türkiye Gümrük Bölgesini terk edecek eşyanın risk analizine dayalı kontrolleri de dâhil olmak üzere gümrükçe onaylanmış bir işlem ve kullanıma tabi tutulmasına ilişkin işlemlerinin yerine getirildiği gümrük idaresi.

Çıkış Gümrük İdaresi:
Eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesini terk etmeden önce sunulmasının gerekli olduğu ve çıkış işlemlerinin tamamlanması ile ilgili gümrük kontrolleri ve risk analizine dayalı kontrollere tabi tutulduğu gümrük idaresi.

Kişi:
Gerçek ve tüzel kişiler ile hukuken tüzel kişilik statüsüne sahip olmamakla birlikte yürürlükteki mevzuat uyarınca hukuki tasarruflar yapma yetkisi tanınan kişiler ortaklığı

Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesinde Yerleşik Kişi:

a) Bu bölgede yerleşim yeri olan bütün gerçek kişiler

b) Bu bölgede kayıtlı işyeri, kanuni iş merkezi veya şubesi bulunan bütün tüzel kişi veya kişiler ortaklığı

Gümrük Gözetimi:
Gümrük mevzuatına ve gereken hallerde gümrük gözetimi altındaki eşyaya uygulanacak diğer hükümlere uyulmasını sağlamak üzere gümrük idareleri tarafından genel olarak uygulanan işlemler

Gümrük Kontrolü:
Gümrük mevzuatı ve diğer mevzuatın doğru uygulanmasını sağlamak için gümrük idareleri tarafından yürütülen; eşyanın muayenesi, beyanname verileri ile elektronik veya yazılı belgelerin varlığının ve gerçekliğinin doğrulanması, işletmelerin hesap ve diğer kayıtlarının incelenmesi, taşıma araçlarının kontrolü, bagajların ve kişilerin yanlarında ya da üstlerinde taşıdıkları diğer eşyanın kontrolü ile resmi araştırmalar ve diğer benzeri uygulamalar

Beyan Sahibi:
Kendi adına beyanda bulunan kişiyi veya adına beyanda bulunulan kişi

Rejim Hak Sahibi:
Kendi adına ve hesabına gümrük beyanını yapan veya hesabına gümrük beyanı yapılan kişi veya bu kişilere ait bir gümrük rejimi ile ilgili hakların ve yükümlülüklerin devredildiği kişi

Asıl Sorumlu:
Transit rejiminde rejim hak sahibi

İzin Hak Sahibi:
Kendisine bir izin verilen kişi

2. BÖLÜM: TEMEL KAVRAMLAR

SORUMLULUK

Gümrük idareleriyle muhatap olan kişiler;

- Gümrük Kanunu ve Gümrük Kanununa dayanılarak çıkarılan tüzük, kararname ve yönetmelik hükümlerine uymak;
- Gümrük idarelerinin gerek Gümrük Kanununda gerek, diğer kanun, tüzük ve kararnamelerde yazılı hükümlere göre yapacağı gözetim ve kontrollere tabi olmak;
- Bu idarelerin kendi adına veya başka idareler nam veya hesabına tahsil edeceği her tür vergi, resim, harç ve ücretleri ödemek veya bunları teminata bağlamak;
- Kanun, tüzük, kararname ve yönetmelik hükümlerinin uymayı zorunlu kıldığı her tür işlemleri yerine getirmekle

sorumludurlar.

TEMSİL

- Kişiler, gümrük mevzuatı ile öngörülen tasarrufları ve işlemleri gerçekleştirmek üzere gümrük idarelerindeki işleri için **bir temsilci tayin** edebilirler.

  Temsilci, Türkiye Gümrük Bölgesinde yerleşik olmalıdır.

  Doğrudan temsil; Başkasının adına hareket (şirket veya kamu kurum-kuruluş çalışanları),

  Dolaylı temsil; Kendi adına başkasının hesabına hareket (Gümrük müşavirleri).

- Temsilci, temsil edilen kişi namına hareket ettiğini beyan etmek, temsilin doğrudan veya dolaylı olduğunu belirtmek ve sahip olduğu temsil yetki belgesini gümrük idarelerine ibraz etmek zorundadır.

- Bir başka kişi adına veya hesabına hareket ettiğini beyan etmeyen ya da bir temsil yetkisine sahip olmadığı halde, başka bir kişi adına ya da hesabına hareket ettiğini beyan eden kişi, kendi adına ve kendi hesabına hareket ediyor sayılır.

KARAR (İDARİ KARAR)

- Gerekli bilgi ve belgelerin ibraz ederek yazılı talepte bulunulması durumunda, gümrük idareleri, gümrük mevzuatının uygulanmasına yönelik idari karar verir.
- Karar, gümrük idarelerince, başvurunun ulaştığı tarihten itibaren otuz gün içinde alınır. Ancak, bu süreye uyulması mümkün değilse, sürenin dolmasından önce, başvuru sahibine, süre aşımını haklı kılan gerekçeler ile karar vermek için gerekli görülen ek süre de belirterek bilgi verilir.
- Verilen kararlar başvuru sahibine yazılı olarak tebliğ edilir.
- Karar, iptal edilir veya değiştirilebilir.
- Gümrük idareleri tarafından gerek başvuruların reddine ve gerekse muhatabı kişinin aleyhine olarak verilen yazılı kararlar, itiraz yolu açık olmak üzere gerekçeli olarak alınır ve bu hususlar kararda belirtilir.
- Alınan kararlar gümrük idareleri tarafından derhal uygulanır.

- Gümrük idaresinin ilgilinin lehine olan kararları aşağıdaki hallerin bir arada bulunması durumunda iptal edilir.
  a) Kararın yanlış veya eksik bilgilere dayanılarak verilmesi halinde,
  b) Başvuru sahibinin bu yanlışlık veya eksikliği bilmesi veya bilmesi gerektiği hallerde,
  c) Kararın doğru veya tam bilgilere dayanılarak verilmesinin mümkün olmamasının tespiti halinde.

- Kararın iptal işlemi iptal kararının verildiği tarihten itibaren yürürlüğe girer.

- Kararın iptali, muhatabına tebliğ edilir.

- Aşağıdaki hallerde ilgilinin lehine olan karar değiştirilir veya iptal edilebilir.
  a) Karara esas teşkil eden bir veya birden fazla koşulun gerçekleşmemiş veya gerçekleşemez olması,
  b) Lehine olan bir kararda öngörülen bir yükümlülüğe ilgilinin uymaması halinde.

- Verilen iptal veya değiştirme kararı tebliğ tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

SÜRELER

- Süreler, tarih veya vadeler, aksine özel bir hüküm bulunmadıkça uzatılamaz veya ertelenemez. Ancak, mücbir sebep ve beklenmeyen hallerden herhangi birinin bulunması halinde bu sebep ortadan kalkıncaya kadar bu süreler işlemez.
- Süresi dışında yapılan müracaatlarda, mücbir sebep ve beklenmeyen hallerin süresi içerisinde meydana geldiğini kanıtlayan belge ibrazı halinde ilgili gümrük idaresince mücbir sebep ve beklenmeyen hallere ilişkin olarak ibraz edilen belgelere göre ek süre verilir.
- Süre, tarih veya vadelerin bitim tarihinin resmi tatil gününe rastlaması halinde, bu süreler ilk işgününün resmi çalışma saatleri sonunda biter.
- Süre hafta veya ay olarak belli edilmiş ise; başladığı güne son hafta veya ayda tekabül eden günün mesai saati bitiminde sona erer. Sürenin bittiği ayda tekabül eden bir gün yoksa süre o ayın son gününün mesai saati bitiminde sona erer.

MÜCBİR SEBEP VE BEKLENMEYEN HALLER

- Doğal afetler (yangın, yer sarsıntısı, su basması, don, fırtına, kasırga v.b.)
- Kanuni grev ve lokavtlar,
- Genel salgın hastalık,
- Kısmi veya genel seferberlik ilanı,
- Devletçe konulan yasaklar, abluka veya savaş hali, terör,
- Ağır kaza, ağır hastalık ve tutukluluk,
- Yükümlü firmanın iflası veya şahıs firmalarında firma sahibinin ölümü,
- Yükümlü firmanın faaliyetinin kamu otoritelerince durdurulması,
- Yükümlünün iradesi dışında meydana gelen ve müdahalesiyle önlenemeyecek diğer durumlar.

3. BÖLÜM: YÜKÜMLÜLÜKLER, YETKİLER

BİLGİ VERME YÜKÜMLÜLÜĞÜ

- Gümrük işlemleriyle doğrudan veya dolaylı olarak ilgili bulunan kişiler, gümrük idarelerinin talebi üzerine gümrük işlemleri ile sınırlı olmak kaydıyla belirlenen süreler içinde gerekli **bütün belge ve bilgileri vermek ve her türlü yardımı sağlamakla** yükümlüdür.
- Kendilerinden bu konularda bilgi istenilen kişiler, özel kanunlarda **yazılı gizlilik** hükümlerini ileri sürerek bilgi vermekten kaçınamazlar.
- Gümrük idareleri ve diğer yetkili kurumlar **gizli nitelikteki veya gizlilik esasına göre elde edilen bütün bilgileri** saklamak zorundadır. Bu bilgileri veren kişinin veya makamın açık izni olmaksızın söz konusu bilgiler açıklanamaz. Şu kadar ki, gümrük idareleri ve diğer yetkili kurumlar verilerin korunmasına ilişkin yasal hükümler veya yargı kararlarının gereği olarak söz konusu bilgileri ilgili mercilere verirler.
- Gizli nitelikli bilgiler, bu bilgilerin edinilmesini gerektiren işlemlerle **doğrudan ilgili olması koşuluyla** ve bu işlemlerle sınırlı olarak kullanılır.

- Kendi görev ve yetki alanları ile ilgili olması kaydıyla, ilgili kurum ve kuruluşlarla konu, amaç, tarafların yükümlülükleri ve süresi gibi hususların yer alacağı **bir protokol kapsamında veri değişiminde bulunulabilir.** Bu verilerin yetkisi olmayan kişi, kurum veya kuruluşların eline geçmemesi için protokol yapılan kurum ve kuruluşlar tarafından gerekli tüm tedbirler alınır.

- Piyasa gözetimi ve denetimine yönelik veri değişim talebinin karşılanmasında, ilgili kurumların **ithalat denetimlerinin azaltılması** ve hızlandırılması dikkate alınır.

- Gümrük işlemleriyle ve bu işlemlerin denetimiyle görevli memurlar, görevleri dolayısıyla yükümlünün kendisine ve yükümlüyle ilgili olanların şahıslarına, işlem ve hesap durumlarına, işlerine, işletmelerine, mal varlıklarına, mesleklerine ilişkin olarak **öğrendikleri sırları ve gizli kalması** gereken diğer hususları **açıklayamaz** ve bunları kendilerinin veya üçüncü kişilerin yararına kullanamaz. Bu yasak yukarıda belirtilen kişilerin görevlerinden ayrılmalarından sonra da devam eder.

BELGE SAKLAMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ

- İlgili kişiler, gümrük işlemleri ile ilgili belge ve bilgileri gümrük kontrolü amacıyla **beş yıl süre** ile saklamak zorundadırlar.

- Belge saklama süresi;

  a) Serbest dolaşıma girmek veya ihraç edilmek üzere beyan edilen eşya ile ilgili olarak, serbest dolaşıma giriş veya ihracat beyanlarına ilişkin belgelerin tescil edildiği yılın;

  b) Nihai kullanımları nedeniyle indirimli veya sıfır ithalat vergisi ile Türkiye'de serbest dolaşıma giren eşya için, gümrük gözetimine tabi olmalarının sona erdiği yılın;

  c) Başka bir gümrük rejimine tabi tutulan eşya için, söz konusu gümrük rejiminin sona erdiği yılın;

  d) Serbest bölgeye konulan eşya için, buralardan çıktıkları yılın;

  sonundan itibaren işlemeye başlar.

YETKİLER

- Gümrük Kanunu ve buna dayanılarak çıkarılan mevzuatta yer alan; izin süreleri, teminat uygulamaları, gümrük vergilerinden muafiyet ve istisna uygulamaları ile beyanın düzeltilmesine ilişkin **ortaya çıkan sorunları ve tereddütleri incelemek suretiyle gidermeye** Bakan yetkilidir.

- Tabiî afetler, tehlikeli ve salgın hastalıklar, büyük yangınlar, radyasyon ve hava kirliliği gibi önemli nitelikteki kimyasal ve teknolojik olaylar ile büyük nüfus hareketleri gibi kriz hallerinde kriz bölgelerinde kullanılmak üzere yurt dışından gelecek araç, gereç, makine, teçhizat ve benzeri malzemelerin, giriş kayıtları tutulmak ve gümrük ile ilgili mevzuat gereğince yerine getirilmesi gereken işlemler sonradan yapılmak üzere, yurda girişine izin vermeye; bu şekilde yurda giren her türlü araç, gereç, makine ve teçhizatın tekrar yurt dışına çıkarılmalarına veya ihtiyaçlara ve günün şartlarına uygun olarak serbest dolaşıma girişine karar vermeye Bakan yetkilidir.

- Bakanlık, gümrük mevzuatının doğru olarak uygulanması için **gerekli gördüğü bütün önlemleri** alır.
- Bu çerçevede, eşyanın gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulmasına ilişkin gerekli gördüğü **bir kısım tespit işlemlerinin, belirleyeceği niteliklere sahip gümrük müşavirleri eliyle yürütülmesine** ilişkin usul ve esasları düzenlemeye yetkilidir.

- Ani ve rastgele yapılanlar dışındaki gümrük kontrolleri; risklerin tespiti ve risk derecesinin ölçülmesi ile ulusal ve gerekli görüldüğü takdirde uluslararası düzeyde riskleri değerlendirerek gerekli önlemleri oluşturmak amacıyla bilgisayarlı veri işleme tekniklerini kullanan **risk analizi esas alınarak** yapılır.
- Bakanlık, **risk yönetimi çerçevesini oluşturur** ve risk kriterleri ile öncelikli kontrol alanlarını belirler. Bu amaçla, risk kriterlerinin tespitine yönelik olarak gümrük işlemleri, gümrük kabahatleri ve kaçakçılık fiillerine ilişkin verileri toplamaya, saklamaya ve işlemeye yetkilidir.
- Gümrük idareleri dışındaki yetkili kurumlar tarafından gerçekleştirilecek kontroller, kaçakçılığı önleme ve izlemeye ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla **gümrük idarelerinin koordinasyonunda** ve mümkün olduğu ölçüde aynı yer ve zamanda yapılır.

UGM

41. Yıl

ÜNSPED GÜMRÜK MÜŞAVİRLİĞİ

Size Özel...

TEŞEKKÜRLER

Unspedgumrukmusavirligi /UNSPED Ünsped Gümrük Müşavirliği @UNSPEDGM ünsped gümrük müşavirliği

ugm.com.tr